

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Vort billede viser en højtidelighed ved mindesmærket på det sted, hvor ghettoen lå i Warszawa. Det var foran dette mindesmærke, Willy Brandt knelede, da han som vesttysk forbundskansler aflagde officielt tysk besøg i Warszawa. (Se også artiklen side 11).

Kammeraternes Hjælpefond

Stiftet 1945

Henvendelse om hjælp i henhold til fondens fundats rettes til fondens formand, general F. B. Larsen, Kongstedgården, 4293 Dianalund.

Henvendelse ang. feriehjemmet på Kegnæs rettes til skoleinspektør Johs. Fosmark, Chr. Winthers Vej 1, 8600 Silkeborg.

Medlemmer: Iflg. fundatsens paragraf 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men i øvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bosiddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens paragraf 14 skal de midler, fonden har stillet til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. - Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres far ville have givet dem, hvis han var blevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande - og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand: General Fl. B. Larsen, Kongstedgården, 4293 Dianalund.
Tlf. (03) 56 02 07.

Næstformand: Civilingeniør Mogens Dyre,
Hestehavevej 3, Sjellerupskov, 6430 Nordborg. Tlf. (04) 45 86 22.

Kasserer: Bankprokurist Olav Holst, Bengtasevej 6, 2900 Hellerup.
Tlf. (01) 62 77 80

Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Chr. Winthers Vej 1, 8600 Silkeborg.
Tlf. (06) 81 07 09.

Kontorchef, cand. jur. Hans Andersen,
Onsgårdsvej 17, 2900 Hellerup. Tlf. (01) 61 18 91.

Den øvrige bestyrelse består af:

Skræddermester Povel Brandt
Glerupvej 19, 2610 Rodovre
Tlf. (02) 91 13 72

Overlærer Preben Feddersen
Caroline Amalievej 11
5874 Lundeberg, Hesselager
Tlf. (09) 25 14 77

Overpostbud E. Holger Grome
Tårnby Torv 24, 2770 Kastrup
Tlf. (01) 50 33 86

Sparekassedirektør Einer Hauberg
Holballe 3, 6473 Tandslæt
Tlf. (04) 44 76 04

Rektor Paul Holt
Præstevangsvej 35, 8210 Århus V
Tlf. (06) 15 48 05

Direktør G. Jespersen
Gullestrupvej 7, 7400 Herning
Tlf. (07) 12 11 84

Oberst K. Kjeldsen
Rollosvej 3, 5200 Odense V
Tlf. (09) 16 86 03

Tandtekniker Leo Kæraa
Dalsvinget 1, 8270 Højbjerg
Tlf. (06) 27 04 28

Arkitekt Ove Chr. Lembcke
Brodregade 19, 8900 Randers
Tlf. (06) 42 51 30

Kontorchef O. Olesen
Leonorasvej 8, 9000 Hassersis, Aalborg
Tlf. (08) 18 04 51

Redaktør Johs. Rasmussen
Omkuilevej 9, 7100 Vejle
Tlf. (05) 82 65 72

Provst Poul Riis
Herrestræde 1, 4200 Slagelse
Tlf. (03) 52 05 33

Solveig Skjøtt
Dalsø Park 128, 3500 Lille Værlose
Tlf. (02) 48 56 74

Fhv. justitsminister Knud Thestrup
Rosenvængets allé, 10, 3, 2100 Kbh. Ø
Tlf. Øbro 41 72

Bladet

Pigtraad - Gestapofangen

Udkommer med 7 numre i år.
(De lige mdr. + sept.)

ABONNEMENT

Bengtasevej 6, 2900 Hellerup.
HE 77 80

Giro 9 31 54 54

Eventuelle fejl i besørgelsen af bladet rettes lettest og hurtigst ved henvendelse til udleveringspostkontoret.

ANNONCER

Chr. Winthers Vej 1,
8600 Silkeborg
(06) 81 07 09.

Ved indbetaling af gaver benyttes girokonto nr. 6 45 30 58.

REDAKTION

Johs. Fosmark
(ansvarshavende)
Chr. Winthers Vej 1,
8600 Silkeborg.
(06) 81 07 09.
Frode Toft,
St. Kongensgade 63,5,
1264 København K.
(01) 15 59 57.

INDHOLD:

Permanent udstilling i Auschwitz	111
Slut men nye retssager i Tyskland	111
Takken til Folke Bernadotte fornyes	112
Dannebrog dalede ned fra himlen	114
Et tysk gymnasiums kamp	115
Tysk-amerikansk jødes oplevelse	116
En mester i humor	117
Sigøjnerne udryddet	117
Rædslerne i Bullehuserdamm	118
Schmidt var tilhører	118
Fra tænkeboksen	119
Runde dage	119
Stævne i Frøslev	120
Jydsk Samling	121
Da Danmark blev allieret nation	122
Mindeord	123
Bøger	123
Adresseliste	124
De efterfølgende numre af vort blad udkommer	15/10 og 15/12. Stof fremsendes 4 uger før de nævnte dage.

Pigtraad-Gestapofangen

NR. 5

SEPTEMBER 1978

32. ÅRGANG

Organ for Kammeraternes Hjælpefond og Sammenslutningen af dansk fanger fra
Frihedskampen 1940-45

Buchenwald-klubben . Dachau-klubben . Landsforeningen Erhvervshæmmede fra Frihedskampen . Landsforeningen
Gestapo-Fangerne . Hannover-Stöcken-gruppen . Horserød-Foreningen . Landsforeningen af kz-fanger fra
Neuengamme . Ravensbrück-gruppen . Sachsenhausen-foreningen . Stutthof-foreningen . Theresienstadt-foreningen

Permanent udstilling åbnet i Auschwitz

De jødiske ofre i Polen mindes

Som led i højtideligholdelsen af 35-års dagen for den jødiske opstand i Warszawa ghetto i 1943 er der i Auschwitz i den jødiske pavillon blevet åbnet en permanent udstilling »Jødernes martyrium og kamp 1933-45«. Udstillingen omfatter en række dokumenter, fotos og billedtavler, ligesom der vises autentiske filmoptagelser, der viser glimt af nazisternes jødeforfølgelser og af jødernes deltagelse i modstandskampen mod nazismen i Polen og andre lande.

Ved udstillingens åbning talte den polske minister Janusz Wiczorek, ærespræsidenten for den jødiske verdenskongres dr. Nahum Goldmann, formanden for en af de jødiske modstandsorganisationer Stefan Grajek og medlem af præsidiets for det jødiske kulturelle selskab i Polen Szymon Szumiej.

En delegation af repræsentanter for den jødiske verdensorganisation med dr. Nahum Goldmann i spidsen var

senere gæster ved en modtagelse hos formanden for det polske statsråd, professor Henryk Jablonski.

Og ved en sammenkomst i den polske modstandsbevægelses hus i Warszawa fik 19 polske frihedskæmpere overrakt en udmærkelse fra den jødiske mindeinstitution Yad Washem i Israel. Udmærkelserne blev overrakt af Yad Washems direktør Isak Arad og formanden for Yad Washems generalråd Gideon Hausner.

Ved sammenkomsten oplystes det, at den polske modstandsbevægelse med støtte af en række polske personligheder og organisationer af vidt forskellig art i 1942 havde oprettet et særligt hjælperåd for jøder under dækningsnavnet »Zegota«. Denne hjælpeorganisation skal have bragt ca. 100.000 jøder i sikkerhed, enten i illegale skjulesteder eller ved fremskaffelse af falske legitimationspapirer.

(Se også forsiden)

Ifølge tyske eksperter var mindst 150.000 gestapomænd, SS-officerer og menige ansvarlige for de masse mord, der fandt sted i koncentrationslejrene, men siden 1945 er højst 35.000 dømt, overvejende i Sovjet, Polen og andre socialistiske lande.

Dette fremgik af den engelske reportage.

SKYLDEN HERFOR lægges dels på de vestallierede, der hverken under eller efter krigen viste større interesse for problemet og meget tidligt, under den kolde krig, overlod det til tyskerne selv. Og dels er skylden de vesttyske myndigheders, idet de kun har gennemført et begrænset antal retssager, der har resulteret i, at 6.425 er blevet dømt, skønt man ligger inde med tonsvis af belastende materiale mod mange tusinde krigsforbrydere.

I reportagen blev fremlagt bevismateriale mod flere navngivne medlemmer af SS, der i interviews fralægger sig alt ansvar. Det gælder blandt andet den nu 68-årige Kurt Lischka, tidligere næstkommanderende for de nazistiske tropper i Paris. For nylig meddeltes det, at Lischka sammen med 40 andre mistænkte forbrydere vil blive stillet for en tysk ret, efter at den vesttyske forbunds dag, hvor ratificeret en fransk-vesttysk konvention fra 1971 om at rejse sag mod tyskere, der blev dømt in absentia i Frankrig. Lischka var in absentia blevet idømt livsvarigt fængsel for meddelagtighed i drabene på 33.000 mennesker. Men siden krigen har han levet på fri fod i Vesttyskland, hvor han var direktør for en tekstilfabrik.

I reportagen omtaltes også Majdanek-processen i Düsseldorf, der har varet to år, men hvor der endnu ikke er faldet dom. Og fra næste år er alt så forbi med nye retssager.

SLUT MED NYE RETSSAGER FRA UDGANGEN AF NÆSTE ÅR

Derved undgår mange tyske krigsforbrydere at blive straffet

Den engelske reportage »Krigsforbrydere uden straf« i TV torsdag den 10. august var en dygtig lavet udsendelse. Den gav et nøgternt billede af retsopgøret i Tyskland. Den gav et klart billede af, hvordan det var forløbet, og hvorfor arbejdet er lykkedes så dårligt.

Den engelske chef sagde det med ordene: Materialet var for overvældende, og da materialet blev overladt tyskerne selv, afsløredes stor ulyst til at

komme til bunds i de mange sager. Det er vel også forklaringen på, at der stadig dukker afslørende forhold frem for fremtrædende tyske politikere.

Fra udgangen af næste år vil der imidlertid ifølge vesttysk lov ikke finde flere retssager sted mod tyske krigsforbrydere. Det vil formentlig sige, at mange tusinde skyldige slipper for at stå til ansvar for grusomheder begået under krigen.

Takken til Folke Bernadotte fornyes

Bernadotte besøger Røde Kors detachementet i foråret 1945. Til højre daværende kaptajn, nu oberst Sigurd Melin fra Bernadotte-detachementet.

Den 17. september er det 30 år siden, Greve Folke Bernadotte blev myrdet ved et skændigt attentat. Det svenske Bernadottedetachement arrangerer i den anledning en højtidelighed i Stockholm, hvor også de danske fangeorganisationer vil være repræsenteret. Vi har bedt vor fangekammerat, Frihedsmuseets leder Jørgen Barfod skrive om Bernadottes liv og gerning:

Greve Folke Bernadotte eller bare Bernadotte er navnet, som ingen dansk eller norsk fange fra besættelsestiden nogen sinde vil glemme. Han blev symbolet på den barmhjertighed, der er Røde Kors' mål og arbejde. Det er ikke noget, man kan opdrages eller uddannes til, men man bliver i kraft af egne menneskelige egenskaber, når omstændighederne i øvrigt betinger det. Folke Bernadotte var fra barnealderen en positiv natur. Han blev født 2. januar 1895 i et stærkt religiøst hjem. Hans far, Oscar Bernadotte, søn af daværende kong Oscar II, havde foretaget det i datiden usædvanlige skridt at frasige sig arveretten til tronen, da han giftede sig med en svensk adelsdame.

Hjemmet var meget demokratisk indstillet, idet man søgte kontakt med alle samfundslag og optrådte jævnt og ligefremt overfor alle, et hjem, der gav god baggrund for hele den udvikling, som vi har oplevet i dette århundrede.

Bernadotte blev student ved Nya Elementarläroverket i Stockholm i 1913 og løjtnant ved Livregimentet i 1918 og var vel indstillet på en karriere i hæren. Det passede til hans interesse for friluftslivet og hans glæde ved at ride. Han var sportsrytter, og som sådan vandt han bl.a. førstepræmie på Klampenborg Væddeløbsbane 1919. Hans ligefremme fremtræden og positive holdning gjorde ham lige afholdt af over- som underordnede og vellidt som god kammerat.

VED RIVIERAEN i 1928 mødte han Miss Estelle Manville, datter af en amerikansk asbestkonge, H. E. Manville, hvis forældre tilhørte franske slægter, der var indvandret til Amerika i 1700-tallet. De blev gift i 1928, og i Estelle Bernadotte fik han en uvurderlig støtte for sine mange tanker, når han ville bryde nye veje. Hun blev hurtigt svensk i sjæl og hjerte, og med sine dybe sociale interesser fandt de et fælles virkefelt.

I 1930 søgte Bernadotte tjenestefrihed fra hæren for at uddanne sig i forretningsverdenen. Han var kontorist i en New York-bank, tjenstgjorde derefter i en bank i Paris for siden at sætte sig på skolebænk i Grenoble. I 1933 repræsenterede han den svenske kong ved verdensudstillingen i Chicago og besøgte de svenske udvandrere, der havde slået sig ned i Minnesota. På lignende måde var han i 1938 viceordførere i en komité, der skulle fejre 300-året for Delawares grundlæggelse, idet Delaware blev grundlagt i 1638 som Sveriges første og eneste koloni. Året efter var han generalkommissær for den svenske udstilling på verdensudstillingen i New York.

Hans interesse for friluftslivet havde naturligt forårsaget en tilknytning til spejderbevægelsen, og i 1937 blev han chef for Sveriges Spejderforbund samtidig med, at Estelle Bernadotte blev aktiv i pigespejderkorpset.

I RØDE KORS TJENESTE

I 1940 begyndte Bernadottes humanitære virksomhed. Allerede i USA i forbindelse med verdensudstillingen var

han hjælper for Hoovers indsamling til Finland, og da han vendte hjem til Sverige og indtrådte i militærtjenesten, blev han chef for interneringsafdelingen. Han skulle hjælpe nødstedte flygtninge, der havnede i Sverige, og i dette arbejde fik han mulighed for at vise sit menneskelige sindelag og deltagende interesse. Politik og andet uvedkommende var ham underordnet, når det gjaldt at hjælpe mennesker.

Det var derfor en naturlig sag, at Bernadotte i 1943 blev viceordførere i Svensk Røde Kors. Hans første opgave var at sørge for krigsfangeudvekslingen. Omkring 10.000 tyske og allierede soldater var havnet i Sverige, og med diplomati fik han udvekslingen gennemført. Det kom ham til gode, at han foruden sin militære uddannelse havde kendskab til forhandlingsmetoder i forretningsverdenen. Med sit optimistiske og positive sind blev han en værdifuld faktor for Røde Kors.

Det er næppe nødvendigt her at beskrive hans indsats for danske og norske KZ-fanger, men det skal dog nævnes, at baggrunden for denne indsats hvilede på et nært samarbejde med den norske minister N. Chr. Ditleff, der boede i Stockholm, samt hans oplevelser under et besøg i Frankrig i 1944.

Bernadotte har selv beskrevet sine forhandlinger med Himmler, og andre har fortalt om de uforglemmelige dage, da redningen foregik. Oprindeligt havde Svensk Røde Kors ligesom Dansk Røde Kors koncentreret sig om hjælp i form af levnedsmiddelpakker, men i sidste halvår af krigen blev det klart, at man måtte søge at redde fangerne ud af det ragnarok, der forestod.

Bernadottes grav i Stockholm.

BERNADOTTE var den rette til at løse denne opgave. Han var brorsøn af den svenske konge, hvilket kunne gøre indtryk på Himmler. Han var repræsentant for Røde Kors, en upolitisk international hjælpeorganisation og ikke mindst en dygtig forhandler, der med sit optimistiske livssyn og sin menneskekærlighed tilsidesatte alt for at hjælpe, hvis det kunne gøres.

Den 19. februar 1945 havde han sin første samtale med Himmler, og derefter fulgte rejser og forhandlinger uafbrudt. Det var travle dage, hvor familien måtte komme i anden række, men alligevel må en episode nævnes.

En søndag sad han i sit arbejdsværelse på Dragongården og dikterede en beretning om sit møde med Himmler. En time senere skulle han i audiens hos Kong Gustaf, og pludselig kommer den yngste søn farende ind og skyder om sig med en legetøjspistol. Hvem ville ikke i en sådan situation have sagt: »Jeg har ikke tid«, men Bernadotte strakte leende hænderne i vejret og gav sig tid til at lege med sønnen. Han havde altid tid til at være et almindeligt menneske.

Bernadotte var heller ikke bange for at tage samme risici, som de folk han samarbejdede med. Så sent som 19. til 21. april foretog han en biltur fra Friedrichsruh via Berlin til Himmlers hovedkvarter for at sikre de skandinaviske fangers videretransport fra Danmark til Sverige og for at redde kvinderne i Ravensbrück. Det var en farlig og eventyrlig tur på 250 km nær fronterne.

Det var naturligt, at han efter krigen fik de højeste udmærkelser og blev æresdoktor i Uppsala, Oslo og København. Karakteristisk var det også, da han i en tale i USA sagde: »Da vi gik i skole, lærte vi i grammatik, at *jeg* og *vi* var første person, *du* og *I* var anden person, og *han* og *hun* tredje. Jeg tror, at menneskenes fremtid i alle lande ville blive lykkeligere, hvis vi satte os selv på tredjepladsen og du, han, hun og de på de første pladser.« Det var den uselviske spejdermoral, der var så naturlig for ham. Det i barndomshjemmet grundlagte kristne livssyn var blevet udviklet gennem personlige oplevelser og indblik i menneskelige lidelser, og det var en ledetråd for ham under hans humanitære aktioner.

UNDER sit fortsatte arbejde i Røde Kors så han de frygtelige forhold, som Hitlerregimet havde efterladt i Tysk-

land. Atter var han den hjælpsomme uden politiske hensyn. Det var underordnet, at han blev udsat for kritik, da han foreslog hjælp til Tysklands børn, og at han gennemførte den overbevist om at handle menneskeligt. En fortsættelse af det, var det, at han søgte at genopbygge spejderbevægelsen i Tyskland. Men de allierede måtte i første omgang erklære, at de ikke kunne finde tyskere, som de ville anse for anvendelige som spejderførere, og at de var bange for, at bevægelsen ville få militært tilsnit. Endelig i efteråret 1947 lykkedes det at få 24 ungdomsledere til en uddannelseslejr i Sverige og i den følgende tid lignende kurser i England og Danmark.

FREDSMÆGLER FOR FN

Det var ikke mange år, Folke Bernadotte fik lov til at virke efter krigen, selv om han i 1948 var blevet præsident for Svensk Røde Kors. Det sidste stævne for Internationale Røde Kors, hvori han deltog, var i august 1948 i Stockholm. Han indledte konferencen med at udtale: »Hele menneskeheden er fæstet på os med forventning. Det er nødvendigt at indfri det store ansvar, der hviler på os. Lad os, når vi træffer vore beslutninger, have dette ene mål for øje: at Internationalt Røde Kors og dets organisationer, internationale og nationale, under alle omstændigheder skal

være i stand til at yde størst mulig hjælp til den lidende menneskehed.«

Det var på det tidspunkt, Bernadotte optrådte som FNs mægler i Palæstina, og den 1. september 1948 forlod han for sidste gang Sverige. Denne opgave havde han påtaget sig få måneder forinden. Den 15. maj 1948 ophørte det engelske mandat over Palæstina og de engelske styrker blev trukket hjem, hvorefter man overlod Palæstinaspørgsmålet til FN. Samtidig proklameredes staten Israel, hvorefter de arabiske stater angreb den nye stat. FNs generalsekretær var nordmanden Trygve Lie, der foreslog Folke Bernadotte til mæglingsarbejdet.

DEN 21. MAJ 1948 påtog Bernadotte sig opgaven, og med vanlig energi kastede han sig ud i arbejdet. Han opnåede at få standset kampene, tog til New York og forelagde problemerne for Sikkerhedsrådet, hvorefter rejsen gik til kampområdet, men forhandlingerne var vanskelige og langsommelige, selv om han dag efter dag fløj fra den ene by til den anden.

Da en journalist spurgte ham: »Er De stadig optimist?« svarede han: »Tror De, en pessimist ville påtage sig dette job?«

Generalmajor Åge Lundstrøm giver følgende skildring af den 17. september:

De hvide busser bragte en stor gruppe polske og franske kvindelige fanger fra Ravensbrück til Sverige. Her er nogle af dem under et kort ophold i Frøslev i april 1945, hvor de får dansk mad inden vidererejsen til Malmø.

»Fredag den 17. september lyste solen som sædvanlig fra en skyfri himmel. Vi kørte fra Government House-højden lige før kl. 5 om eftermiddagen i tre biler. I den sidste, ført af den amerikanske politiøverst Begley sad i bagsædet Folke Bernadotte, den franske oberst Serot og jeg. Da den jødiske linie passeredes, blev vore pas efterset ved en vejspærring. I Katamonkvarteret inde i Jerusalem standsedes vi af en jeep, der svingede op foran os og spærrede vejen. Flere mænd i den jødiske hærs uniformer sprang ud af jeepen og løb forbi de første biler til vores bil. Vi troede, der var tale om en paskontrol. En af mændene iagttog os gennem vinduet, der var rullet ned på min side, hævdede en automatpistol og skød. Folke Bernadotte blev truffet af seks skud og Serot af sytten. Efter at have skudt mod køler og hjul på bilerne sprang morderne op i jeepen. Vi så den en tid tæt foran os, indtil den svingede ind i en tværgade, medens vi i rasende fart kørte til sygehuset. Lægerne kunne imidlertid intet udrette. Døden var indtrådt øjeblikkeligt for begge.«

DET AFSKYELIGE MORD er en sort plet i Israels historie, og overalt i verden viste man oprigtig sorg over Bernadottes død. En af den danske modstandsbevægelses digtere, Poul Sørensen, udtrykte sig i disse ord:

*Den sag, som en krigshelt falder for,
skifter med folk og sted.
Men også freden har sine faldne.
De kommer os alle ved.*

*Vor kæmpende, splittede verden
stilner i enigt savn.
Vi sørger alle ved een mands død.
Vi tænker på samme navn.*

*Vi ser på een gang den sandhed
hans skæbne gav perspektiv:
Det største at leve og dø for
er andre menneskers liv.*

*Hans liv var en kamp mod døden.
Kampen mod andres død.
I krigens helvede.
I fredens fortsatte nød.*

*Efter sin død skal han leve
som navn, som minde, men helst
som levende, hjælpende menneskesind
i dem han fik frelst.*

*I dem han fik frelst, og i andre
for enhver, som blot tænker lidt,
må se af den fælles sorg ved hans død,
at jordens folk dog er eet.*

*Tak til en mand, der døde.
Ikke de mange ord.
Bare det største og jævreste:
Han var vores bror.*

Det er Danmark, de kæmper for. Kun en engelsk Sejr kan give Danmark dets Selvstændighed tilbage.

Danmark skal igen blive frit, hvis enhver vil bringe sit Offer.

Undsætningen kommer en Dag. Hold Modet oppe. Titusinder af Landsmænd Verden over følger jer og kæmper med jer.

Dannebrog skal igen vaje over et Frit Danmark.«

Løbesedlen er signeret: London, Valdemarsdagen 1941. Det danske Råd.

Seminarielektor Palle Schmidt, Esbjerg, ejer den største privatsamling af krigens sorte propaganda, og han betegner flyvebladet som en af krigstidens sjældenheder.

Han har været i stand til at give museerne en fotokopi af sit eget eksemplar, men nu kan Bangsbo altså udskifte sin kopi med en original.

Tidligere KZ-fanger angreb stort nazi-møde

Los Angeles, 25/6

29 amerikanske nazister i stormtrop-uniform anført af nazistleder Frank Collin demonstrerede i går i 10 minutter foran en offentlig bygning i Chicago, mens 5000 rasende antinazistiske demonstranter overdængede dem med sten, æg og dåser, og råbte »død, død, død over nazisterne«.

Nazisterne blev beskyttet af politi i tre rækker, og mens Collin holdt en tale, som druknede i moddemonstranternes larm, blev han desuden beskyttet af partimedlemmer med skjolde.

Mindst 10 antinazister blev arresteret og tre blev såret under urolighederne, som danner optakt til en formentlig endnu større konfrontation, når nazisterne holder en planlagt demonstrationsmarch i det sydvestlige Chicago om to uger. Oprindeligt havde nazisterne planlagt at holde den demonstration i dag i den 50 procent jødiske Chicago-forstad Skokie.

Nazisterne holdt gårsdagens demonstration med halvanden times forsinkelse efter råd fra Chicagos politi, som standsede nazisterne i deres lastbil et par kilometer fra demonstrationspladsen og overtalte dem til at lade sig transportere resten af vejen i en lukket politivogn.

Men trods forsinkelsen holdt stemningen sig på kogepunktet blandt moddemonstranterne, som bestod af overlevende fra koncentrationslejre, kommunister, militante jødiske grupper og minoriteter, som ligeledes er mål for nazisternes hadkampagner.

Ingen af dem var dog i stand til at bryde igennem politiets ring omkring nazisterne.

Dannebrogflag dalede ned i 41

På Valdemarsdagen den 15. juni 1941 nedkastede engelske flyvere et flyveblad over Danmark. Forsiden var Dannebrog i rødt og hvidt, mens bagsiden indeholdt en manende appel til at være aktive og holde ud.

Et meget sjældent flyveblad, fremstillet i 1941 i anledning af Valdemarsdagen, er overdraget til frihedsmuseet på Bangsbo.

Der er formentlig tale om Det Danske Raads første publikation til det besatte Danmark, og den blev inspireret af legenden om Dannebrog, som faldt fra himlen. Det Danske Raad fik Royal Air Force til at kaste løbesedlerne, hvis ene side forestillede det rød-hvide Dannebrog, ned over Danmark.

Radiotekniker C. Skovbjerg, der nu bor i Nibe, var en sommerdag på travetur i Tinned Krat ved Gudenaens ud-spring, og her fandt han løbesedlen,

som han gemte, indtil han nu har skænket den til Bangsbo.

Flyvebladet havde følgende ordlyd: »Landsmænd. I Tidernes Morgen dalede den rød-hvide Dug ned fra Himlen. Og se - Slaget vendte sig. Valdemars Mænd fattede Mod, og Sejren blev deres.

I Dag gælder det mere end nogen sinde for alle Danske: Hold Modet oppe. I skal ikke blive glemt.

England og hele det britiske Verdensrige kæmper for de undertrykte Landes Frigørelse. Af Amerikas udtømmelige Hjælpkilder øser England Styrke. Det er Kamp, til Sejren er vundet.

Frie Danske i alle Verdensdele er med i Frontlinjen. Unge Danske marcherer i de engelske Rækker, danske Flyvere fører engelske Maskiner, Tusinder af danske Sømand pløjer Havene under engelsk Flag. De er rede til at-bløde, dø - og sejre.

ET TYSK GYMNASIUMS MODSTANDSKAMP

Sophie Scholl, født 9/5 1921. Studerede biologi og filosofi. Henrettet 22/2 43.

Da nazisterne i marts 1933 havde fået fuld kontrol over senatet, politiet og pressen i Hamburg, kunne man i »Hamburger Tageblatt« læse overskriften »Slut med de røde pædagoger«. Og i løbet af april 1933 blev godt 600 lærere i Hamburg afskediget af politiske og racemæssige grunde.

En af de skoler, det gik ud over, var Lichtwark-gymnasiet. Her blev bl.a. skolens rektor afskediget og afløst af nazisten Zindler. Han søgte energisk at nazificere såvel undervisningen som den tilbageværende del af lærerne.

Især bestræbte han sig for at vinde den populære lektor Erna Stahl for sine ideer, men da hun afviste ham, blev hun i 1935 forflyttet til en anden skole. Men Erna Stahl, der hidtil havde været upolitisk, fik mere og mere afsky for nazismen. Hun forblev derfor ikke passiv, men videreførte illegalt sin hidtidige historieundervisning for en gruppe elever fra Lichtwark-skolen.

DA NÜRNBERGLOVENE gennemførtes blev de elever, hvis forældre var af jødisk afstamning, gradvis fjernet fra skolen. Men nazisterne blev klar over, at det ikke var lykkedes at gøre Lichtwark-skolen til en rigtig »brun« skole, og i 1937 blev skolen lukket.

Ved Gestapos retssager mod unge antinazister i Hamburg, blev det altid fremhævet, hvis de anklagede havde været elever fra Lichtwark-skolen. Dette fremgår bl.a. af afgørelsen i april 1939 i »Den tyske arbejdsfronts æres- og disciplinærdomstol« vedrørende Karl-Heinz Rebstock. Det hed her: »Som elev på Lichtwark-skolen har han med hjælp af sine lærere beskæftiget sig med marxistisk

litteratur og er derved blevet påvirket. Gennem en skolekammerat kom han i forbindelse med KJVD (illegal kommunistisk ungdomsorganisation). Den anklagede har gennem skoleopdragelsen i Lichtwark-skolen, der var besmittet af kommunistiske lærere, måttet tilegne sig disses tanker. Skolen er i høj grad medskyldig i dette unge menneskes politiske udvikling«.

Hamburg var som bekendt før Hitler en »rød« by med et overvældende socialdemokratisk-kommunistisk flertal, og gennem hele nazitiden, var der stadig en kraftig modstand mod nazisterne i Hamburg. Det siges således, at Hitler kun nødigt besøgte Hamburg.

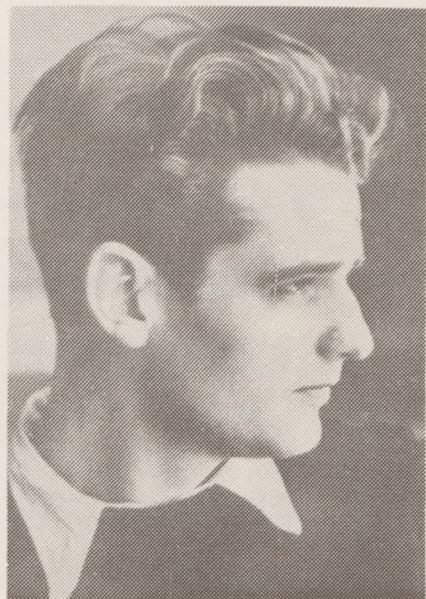
BLANDT de antinazistiske modstandsfolk var også mange tidligere elever fra Lichtwark-skolen. Mange af dem måtte flygte til udlandet som politiske emigranter, og de fleste af dem meldte sig som frivillige i den demokratiske spanske regeringshær under borgerkrigen eller var senere aktive i modstands- og partisangrupper rundt om i de af Hitler besatte lande. Mange af dem faldt i kampen mod Franco og siden mod de tyske besættelses-hære. Men af de, der videreførte modstanden i selve Tyskland, var der også mange, der mistede livet. Her skal nævnes tre af dem: forfatterne Hans Prawitt og Heinz Strelow samt Margaretha Rothe, der studerede medicin.

HANS PRAWITT, der var født 1913, deltog sammen med skolekammerater fra Lichtwark-skolen i en illegal socialistisk ungdomsgruppe (ISK) i Hamburg. De udgav og uddelte illegalt de såkaldte »Reinhard-Briefe«, der gav informationer om udviklingen i og udenfor Hitlers Tyskland. I 1936 blev Prawitt taget af Gestapo og idømt 6 års tugthus. Efter at han havde afsonet straffen, blev han i 1942 ført til KZ-lejren Sachsenhausen, hvor han døde samme år.

HEINZ STRELOW blev i 1934 tilsluttet en illegal kommunistisk ungdomsgruppe i Hamburg. En kort tid var han arresteret og anbragt i KZ-lejren Fuhlsbüttel, men blev igen løsladt og tog ophold i Berlin. Her fik han forbindelse med den kendte af Schulze-Boysen og dr. Arvid Harnack ledede modstandsgruppe, der af Gestapo havde fået navnet »Rote Kapelle«.

GRUPPEN beskæftigede sig med fremstilling og fordeling af illegale blade over hele Tyskland. Ved en Gestapoaktion blev Strelow taget og ved en af Hitlers »folke-domstole« blev han sammen med 54 andre tyske modstandsfolk dømt til døden i efteråret 1942.

Strelow blev henrettet i maj 1943, 27 år gammel, i Berlin-Plötzensee.

Hans Scholl, født 22/9 1918. Medicinsk student. Henrettet 22/2 43.

GRETHA ROTHE hørte til den yngste generation af elever fra Lichtwark-skolen. Hun blev i 1936 tilsluttet en »vennekreds« af oppositionelle elever fra skolen. Kredsen arbejdede privat med kulturelle og politiske emner, ligesom man organiserede aflytning af udenlandske radiostationer. Senere begyndte kredsen at fordele dupliserede flyveblade med oplysninger fra udenlandske radiosta-

Kurt Huber, født 24/10 1893. Professor i psykologi og filosofi. Henrettet 13/7 43.

tioner og med sendetiderne for den illegale radio-station »Deutscher Freiheitssender«.

I 1941 fik kredsen kontakt med Hamburg-gruppen af den store tyske modstandsorganisation »Hvide rose«, hvis hovedkvarter var på universitetet i München.

EFTER AT Gestapo ved en stor razzia i München i februar 1943 havde taget professor Kurt Huber og en række studerende, bragte en student det sidste opråb fra søstrene Scholl (der var blevet henrettet) til Hamburg.

Opråbet drejede sig bl.a. om situationen ved Stalingrad og indeholdt en appel om modstand mod nazismen for at få afsluttet krigen. Opråbet blev i stort oplag fordelt i hele Hamburg.

I efteråret 1943 foretog Gestapo en stor razzia i Hamburg, hvor ca. 30 modstandsfolk blev fanget og flere af dem dømt til døden og henrettet.

Otte medlemmer af »Hvide rose« i Hamburg nåede ikke at få deres domme, men døde i Gestapos fængsler. Blandt de otte var den 24-årige Gretha Rothe, der i april 1945 døde i fængslet i Leipzig-Meusdorf.

Tysk-amerikansk jødes oplevelse

Arnim Rosenthal, der nu bor i Kalifornien, var i efteråret 1977 i Vesttyskland for at gense sin barndoms-hjemegn. Han har om gensynet skrevet i et brev til et blad, der udgives af vesttyske tidligere KZ-fanger og antinazistiske modstandsfolk. I brevet skildrer han indtryk fra besøget. Vi bringer her nogle uddrag af brevet:

»Af venner har jeg fået Deres tidsskrift og derved erfaret Deres adresse. Jeg ser, at De modigt bekæmper en genopståen af fascismen, og det er jeg lykkelig over og takker Dem for.

Inden jeg rejser hjem til USA må mit hjerte have luft, og jeg må berette for Dem en oplevelse, som jeg på min Tysklands-rejse havde for nogle uger siden i München.

JEG HAR længe overvejet og villet ignorere det skete, men det falder mig svært at tie over for mit folks millioner af myrdede. Mine erindringer fra dette land er også formørket af min kære hustrus død, hun vendte ikke tilbage fra Auschwitz.

Det er nu mere end 30 år siden, at jeg forlod dette land, der har forvoldt mig smerte, og hvor jeg blev født i Regensburg 1898.

VAR DET et tilfælde eller skulle det være sådan, at jeg den 16. oktober i München-Solln ved en lille å skulle blive vidne til en spøgelsesagtig begivenhed. Det har prentet sig dybt i mig, hvad jeg så, og gamle sår, som jeg troede var lægt, er igen revet op.

Jeg så mindst 30 unge mænd i alderen 18-25 år, klædt i sorte uniformer, langskafede støvler, marchere med fakler. Jeg hørte høje kommandoråb og så kolonnen marchere hen mod en lille bro. En af mændene lagde en krans ved broen, og der blev råbt »Alle holdt«. Mændene stod uden at røre sig. Først tænkte jeg på en filmoptagelse. Men vi så intet kamera og heller ingen instruktør, men stadig flere tilskuere og standsende biler.

IGEN en kommando. Højt lod Horst-Wessel-sangen, og mændene hævdede armen til Hitlerhilsen. Jeg så stadig ingen kameramand og ingen regissør. Flere biler standsede, og folk så til, som om det ikke var noget usædvanligt.

En spinkel lille dreng i kasket og bare knæ — med frygt malet i ansigtet men uden tårer — trasker med oprakte arme ud af Warszawas jødiske ghetto sammen med sin familie, mens SS-tropper med maskingeværer i baggrunden dirigerer marchen. Dette billede blev symbolet på den skæbne, millioner af jøder over Europa led under Hitler-regimet.

Billedet fremlagdes i 1945 i en krigsforbryderproces i Polen som bevis mod en af vagterne i baggrunden.

Efter en opstand i 1943 udslettede nazisterne Warszawas jødiske ghetto. 370.000 blev dræbt.

For nylig modtog museet for krigens ofre i kibbutzen Lohamei Haghettaoth (opkaldt efter ghettoens modstandsbevægelse) i Galilæa et brev fra Warszawa.

Heri skrev en Hedwiga Pitztak, at drengen var Arthur Schmiontak, søn af Leon Schmiontak og Sarah Domb. Han var født i 1935.

Arthur er i live og har det godt og bor i en kibbutz i Israel, skriver hun.

»Føreren«s testamente ville blive opfyldt. Adolf Hitler, som ungnazisten kaldte »verdenshistoriens største personlighed«, vil i fremtiden være forbillede og symbol. Ungdommen er ved at »vågne« og »bevægelsens sejr« kan ikke hindres. Så sluttede naziføreren denne, som han sagde, hæder til de »døde« med ordene: »Kammerater, snart vil hagekorsfanen igen vaje over vort Tyskland«.

ATTER en kommando og Horst-Wesselsangen. Til slut Tysklandssangen. Flere ældre tilhørere sang med på »Von der Maas bis an die Memel, von der Etsch bis an den Belt, Deutschland, Deutschland über alles, über alles in der Welt« (»Fra Maas til Memel, fra Etsch (d.v.s. floden Adige i Tyrol) til Bæltet (Lillebælt), Tyskland, Tyskland, over alt, over alt i verden«.

Efter næsten en times forløb var spøgeriet forbi. I række og geled marcherede nazisterne bort, syngende »Es kommt der Tag der Rache, nieder mit der Judentüranne!« (Hævningens dag kommer, ned med jødetyranniet).

Jeg mærkede ingen protest blandt de mange tilskuere. Tavse gik man derfra og bilerne kørte igen. Larmen må man kunne have hørt langt væk.

Der var lys i et hus ved broen. Politiet anså det åbenbart ikke for nødvendigt at skride ind.

Ubegribeligt, at en sådan uhyrlig provokation i næsten en time kan gennemføres uforstyrret. Ikke mareridt, ikke filmoptagelse. Nej, virkelighed i 1977 i Tyskland. Jeg er glad for, at jeg snart igen er hjemme i Kalifornien. Endnu engang tak for Deres retskafne anstrengelser med udgivelsen af tidsskriftet. Det har igen givet mig håb. Men tilbage er stadig min resignation og fortvivlelse.

Deres Arnim Rosenthal

En mester i humor

En af Tysklands store scenekunstnere, cabaretskuespilleren Werner Finck, München, er død, 76 år. Han optrådte i nazitiden rent bogstavelig imod nazismen. Han kunne således finde på at afbryde midt i en replik og spørge ud i salen, om han talte for hurtigt til at observatøren fra Gestapo kunne nå at notere det hele. »Grin I bare, men jeg er dødsens alvorlig«, kunne han tilføje, når publikum lo ad afbrydelsen.

Finck var mester i at benytte ordsprog og ordspil, som alle forstod meningen med, men som alligevel vanskeligt

kunne benyttes imod ham. En gang skulle han som så ofte før møde til afhøring hos Gestapo. Ved indgangen spurgte en vagt, om han havde våben med. »Er det nødvendigt?« svarede han.

»VI WILHELM AF GUDS NÅDE«

En anden gang gav han under en forestilling udtryk for undren over, at officielle tyskere altid talte i flertalsform. F.eks. sagde kejser Wilhelm altid: »Vi, Wilhelm af Guds nåde« i stedet for bare at sige »Jeg Wilhelm«. Og så fortsatte Finck: »Men det hedder i ordsproget at »Lügen haben kurze Beine« (Løgnen har korte ben), »Hvorfor hedder det ikke »Løgneren har et kort ben?« Publikum jubede, for Hitlers propagandaminister Goebbels haltede som bekendt.

Så hentede Gestapo ham, men Finck fastholdt, at han ikke havde sagt noget anstødeligt, og han kunne ikke gøre for, at folk havde givet sig til at råbe »Goebbels«. Gestapo måtte nøjes med at give ham endnu en advarsel.

Næste aften kom han ind på scenen med en hundemundkurv for ansigtet og sagde ikke et ord. Folk klappede, men begyndte at råbe, at han skulle sige noget. Men han gik tavs rundt et par minutter, inden han tog mundkurven af og sagde: »Mine damer og herrer, nu er det politiske afsnit forbi, så nu begynder jeg.«

»I VORE DAGE MÅ VI JO ALLE KRYBE«

Nogle aftener senere kravlede han ind på scenen, hvor han krøb rundt. Efter nogen tids forløb råbtes der fra salen: Hvorfor kravler De? Så rejste han sig op og svarede: I vore dage må vi jo alle krybe.

Næste aften lod han lyset gå ud på scenen, hvorefter han med en lommelygte gik rundt og ledte efter noget. Til sidst sagde han: Mine damer og herrer, dette uheld skyldes ikke folket, men »die Leitung« (ordet Leitung kan betyde både ledelsen og ledningen).

Det blev efterhånden for meget for nazisterne. Finck blev arresteret og bragt i KZ-lejren Esterwegen. Senere blev han løsladt, men blev ved krigsudbruddet indkaldt som soldat og sendt til østfronten.

Finck overlevede krigen og vendte tilbage til scenen, men optrådte nu også i radio og på TV med sine »one-man shows«. Han var også med i Fassbinders TV-serie »Acht Stunden sind kein Tag«, der har været vist her i landet.

90 procent af Østeuropas signøjnere udryddet af nazisterne

Boganmelderen ved »Time Magazin«, Stefan Kanfer, har fundet næsten glemte oplysninger om nazisternes grusomheder under Den anden Verdenskrig i en bog om Adolf Eichmann - manden bag de nazistiske dødslejre.

Kanfer fandt ud af, at sigøjnere blev nedslagtet lige så systematisk som jøder af nazisterne, og på baggrund af disse oplysninger har han skrevet en bog, som han kalder »Den ottende Dødssynd« - så vidt det vides den første bog på engelsk om nedslagtningen af Østeuropas omstrefjende og fastboende sigøjnere.

Omkring 90 pct. af alle østeuropæiske sigøjnere døde i koncentrationslejre - et faktum, som Kanfer hævder er blevet overset, fortrinsvis på grund af de overlevende sigøjneres svage samfundsstruktur.

- De har kun mundtlige traditioner, ikke skrevne, og gennem interviews med overlevende koncentrationslejr-sigøjnere har jeg opdaget, at de sjældent betror sig til ikke-sigøjnere, siger Kanfer.

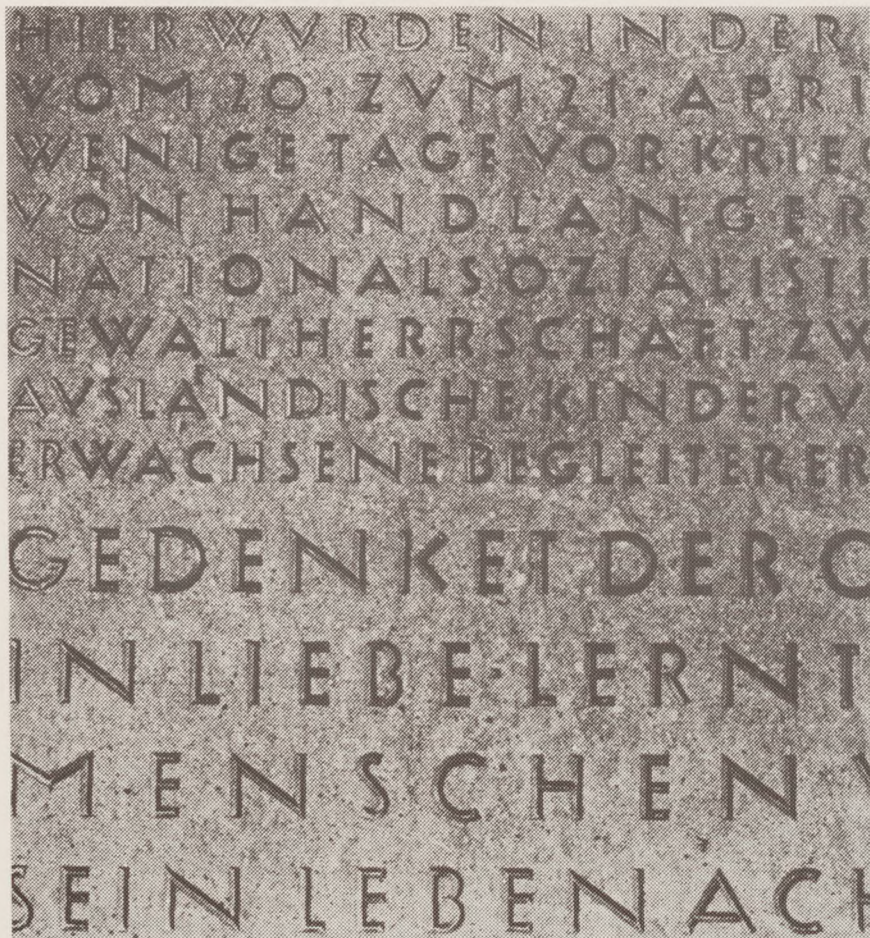
- De har heller ikke nogen at fortælle deres historie til - ni tiendedele af alle sigøjnere fra Østeuropa blev udslettet i Den anden Verdenskrig, og en hel kultur gik til grunde.

- Nazisterne praktiserede et effektivt folkemord, og efter krigen havde sigøjnerne i modsætning til jøderne ikke noget Israel som samlingspunkt. Krigen gjorde dem til en lemlestet stamme siger Kanfer.

Kanfer har forsynet sin beretning om sigøjnerfolket med oplysninger om nazisternes rystende nedslagtninger af denne befolkningsgruppe - virkelige - begivenheder, som han har skaffet sig viden om gennem samtaler med overlevende fra de nazistiske dødslejre.

Bogen benytter De syv Dødssynder - hovmod, misundelse, vrede, dovenskab, gerrighed, frådseri og utugt - som kapiteloverskrifter. Den ottende dødsynd, der er bogens titel, er forglemmelse.

Rædslerne i Bullenhuserdamm

Brudstykke af mindetavlen i skolen i Bullenhuserdamm for de 20 børn, der sammen med deres plejere og læger blev myrdet, efter at man forud havde misbrugt dem til medicinske forsøg. De blev hængt i varmerørene i kælderen.

Neuengammelejren havde som bekendt en lang række udekommandoer i Hamburg, bl.a. på skolen på Bullenhuserdamm, hvor SS'erne i efteråret 1944 anbragte 600 fanger fra en række nationer, også flere danskere fra en række andre udekommandoer i Hamburg, deriblandt lederen af Frihedsmuseet Jørgen Barfod. Udekommandoen blev indrettet i den allerede dengang bombede skolebygning i et kvarter, der på det nærmeste var sønderbombet. Trods de primitive forhold var der dog tale om bedre forhold end der, hvor de tidligere havde været, bl.a. Desauer Ufer. Danskerne forlod Bullenhuserdamm den 11. april 1945 i De hvide Busser.

Men efter dette tidspunkt blev skolen skueplads for en tragedie i form af et koldblodigt mord på 20 jødiske børn.

I NEUENGAMME havde SS-lægen dr. Heissmeyer eksperimenteret med fanger, bl.a. 20 jødiske børn, der blev hentet i Auschwitz i december. I mordene deltog SS-lægen dr. Trzebinski, SS-mændene Johan Frahm og Ewald Jauch, SS-rapportføreren fra Neuengamme Wilhelm Dreimann og SS-

Hauptsturmführer Strippel, der var chef for udekommandoerne i Hamburg.

Da de sidste skandinaviske fanger den 20. april 1945 havde forladt Neuengamme, blev de 20 børn om aftenen sammen med 2 franske og 2 hollandske fanger ført til Bullenhuserdamm, hvor SS-lægen i kælderen gav dem en giftsprøjte. De fleste døde straks, men enkelte, der overlevede, blev af SS-manden Frahm hængt i et andet kælderrum, en ad gangen, idet han med sin vægt måtte trække i deres kroppe for at få dem dræbt.

Bagefter blev de fire fanger, der var med som plejere, også hængt, og senere blev yderligere 30 voksne fanger hængt i kælderen. Disse 30 fanger (russere og polakker) havde også været brugt til medicinske forsøg.

SKOLEN ER NU genopbygget, og til minde om børnene og deres fire plejere har Hamburgs skoledirektion opsat en mindetavle i forhallen med følgende indskrift (på tysk):

»Her blev natten mellem 20. og 21. april 1945, få dage før krigens afslutning, tyve

udenlandske børn og deres fire voksne ledsagere myrdet af det nationalsocialistiske voldsregimentes håndlangere. Tænk med kærlighed på ofrene. Lær at agte menneskene og menneskelivet.«

Neuengammeforeningen meddeler nu, at den internationale Neuengamme-organisation har udgivet en af generalsekretær Fritz Brigmann udarbejdet pjese »Kindermord am Bullenhuserdamm. SS-Verbrechen in Hamburg 1945. Menschenversuche an Kindern« (70 sider ill., pris 5 DM, Röderberg Verlag, Frankfurt/Main).

Pjecen giver også en kort historisk redegørelse for Neuengamme og en liste over udekommandoerne. Bogen er illustreret og indeholder bl.a. fotos af de uheldige børn, fundet hos de fangne og dømte SS-mænd.

SCHMIDT VAR TILHØRER I SKUEPROCES

Bonn 6/8. Der er i Tokyo fundet en kopi af en film, som ingen troede eksisterede mere - det nazistiske propaganda-ministeriums filmatisering af processen mod de sammensvorne fra det mislykkede attentat mod Adolf Hitler den 20. juli 1944.

Filmen er i sig selv historisk værdifuld, fordi den i levende billeder skildrer den parodi på en retssag, hvor præsidenten for den såkaldte folkedomstol, Roland Freisler, en efter en dømte modstandsfolkene til døden ved hængning, uden at de havde nogen mulighed for at forsvare sig.

Men under gennemgangen af filmmaterialet i et af kanslerembedets kontorer i Bonn, stusede en medarbejder, beordrede filmen stoppet, og det sidste afsnit kørt en gang til, hvorpå han udbrod:

- Der er ingen tvivl. Det er Helmuth Schmidt, der sidder på tilhørerbænken...

TVUNGET

Bonn, 7/8. Forbundskansler Helmuth Schmidt har bekræftet, at han efter det mislykkede attentat mod Adolf Hitler den 20. juli 1944 blev kommanderet til at overvære den efterfølgende proces mod modstandsfolkene.

I følge den vesttyske regerings pressechef Klaus Bölling har Schmidt, der dengang var premierløjtnant, dog allerede efter den første proces henvendt sig til sin overordnede, generalløjtnant von Rantzau og anmodet om at blive fri for at overvære den grusomme skueproces.

Den tidligere chefredaktør for det tyske telegrambureau opa, Frits Singer, har tilbagevist påstanden om, at kun officerer og soldater, der gjaldt som overbeviste nationalsocialister, havde fået adgang til processen med oprørerne.

En påstand herom var blevet fremsat fra CSUs side, men Fritz Singer oplyser over for Frankfurter Rundschau, at også det modsatte kunne være tilfældet.

Således har en talsmand fra propagandaministeriet ifølge et stenografisk referat dengang udtalt:

- Netop dem, der alt for gerne havde ønsket at de sammensvorne ville have succes, vil vi give lejlighed til at lære de sørgelige skikkelser nærmere at kende, som tilhørte oprørernes kredse.

STRAUSS VAR PROPAGANDAOFFICER

Straus-bladets spørgsmål til Helmut Schmidt om hans holdning i 1944 er et svar på et angreb mod Strauss selv for at have været nazistisk propagandaofficer under krigen. Angrebet er blevet fremsat af forfatteren Bernt Engelmann, der er formand for det vesttyske forfatterforbund.

Ifølge Frankfurter Rundschau har Strauss på et CSU-møde i Bayern indrømmet i længere tid under krigen at have været, hvad der dengang blev betegnet som officer for åndelig føring, et begreb der i 1943 blev præciseret som nationalsocialistisk førerofficer.

Disse officerers opgave var at opdrage soldaterne i nationalsocialistisk ånd, at motivere dem til at holde ud og til at kæmpe for den endelige sejr. Efter sin delvise indrømmelse er Strauss taget på ferie med ukendt opholdssted.

Tysk nazist til VM i Argentina

Ifølge »Information« er det vesttyske fodboldforbund, der op til verdensmesterskaberne i Argentina har prædikeret den totale adskillelse mellem sport og politik, selv blevet pinligt indblandet i politik.

Det har således vakt opsigt, at en gammel nazist og Hitleroberst, Hans-Ulrik Rudel fik adgang til det vesttyske VM-holds ellers hermetisk lukkede lejr. Rudel er kendt for offentligt at fastholde sin gammelnazistiske overbevisning. Det var den vesttyske forbundstræner Schön, der bød Rudel velkommen. Rudel benyttede iøvrigt lejligheden til at rose de sydamerikanske militærdiktaturer.

Træner Schön har udtalt, at han kender Rudel fra gamle dage (!) og sagde: »Hvorfor skulle jeg ikke byde den mand velkommen. Han gjorde en fremragende indsats under krigen«. Schön sørgede også for, at Rudel fik plads blandt æresgæsterne til Vesttysklands kampe.

Der stjæles i Frøslevlejrens museum

Frøslevlejrens museum synes at være blevet ramt af nøjagtig samme skæbne, som i tidens løb er blevet så mange andre museer til del:

Udstillede effekter bliver taget med som »souvenirs« - eller sagt lidt mere brutalt: Der bliver jævnlige huggede del, og det er man på stedet ked af, for det er ting, der sat i den historiske sammenhæng, ikke lader sig erstatte.

Næsten 50.000 besøgende på et halvt år.

Ifølge en pressemeddelelse fra det østrigske Lagergemeinschaft Mauthausen har mindeparken og museet i den tidligere koncentrationslejr Mauthausen i første halvår 1978 haft besøg af 460 østrigske skoleklasser med ialt 17.997 elever og lærere. Dette er en stigning på 8 pct. i forhold til 1977.

I samme tidsrum er Mauthausen blevet besøgt af 1320 studenter fra USA, Tyskland, Danmark, Frankrig, Italien, Grækenland, Jugoslavien, Holland og Norge.

Ialt har der i den anførte periode været 49.853 besøgende i Mauthausen.

Modstandsmand blev præsident i Italien

Italien har som bekendt fået ny præsident. Denne nyhed ville vel normalt ikke blive omtalt her. Men det bliver den alligevel, for den nye præsident, der valgtes med overvejende flertal, er den kendte antifascistiske modstandsmand **Sandro Pertini**. Han var en bitter modstander af fascismen og Mussolinis diktatur, og flere gange sad han i fængsel og måtte til sidst leve illegalt.

Da Mussolinis styre blev væltet over ende i 1943, var Sandro Pertini medlem af Nationalrådet for Italiens befrielse, og han organiserede militærkommissionen for de partisanergrupper, der kæmpede i Norditalien. Efter den endelige befrielse blev Pertini af det socialistiske parti indvalgt i det første frie parlament, og han var i mange år en højt respekteret præsident for det italienske parlament.

FRA TÆNKEBOKSEN

Klogskaben bor ikke kun i eet hus.

(Amerikansk)

Det er klogere at vaske en gammel kimono end at låne en ny.

Japansk ordsprog

Livet er bedst, når det er for nedadgående. Alderen er fuld af glæder, hvis man forstår at udnytte dem. Den bedste tid er måske gemt til sidst.

Seneca

Bedre, at verden veed, du est en synder, end Gud, at du est en hykler.

Gl. dansk ordsprog

Hvad en tale mangler i dybden, har den ofte i længden.

Montesquieu (1689-1755)

Den, der hviler på sine laurbær, bærer dem det gale sted.

(Amerikansk)

Sand kærlighed begynder der, hvor der ikke ventes gengæld.

Antoine de Saint Exupery

Skinsyge fødes med kærligheden, men dør ikke altid med den.

La Rochefoucauld (1613-80)

Forskellen mellem en kat og en løgn er, at katten kun har ni liv.

Mark Twain

Den er fri, som gør, ikke som han vil, men som han bør.

Gl. dansk ordsprog

Runde dage

K. Bartholdy, 2300 København S (Neuengamme) 60 år 20. september.

Svend Arne Thyssen, Lille Rørbæk, 3600 Frederikssund, (Dachau 141780) 75 år 23. september.

Poul Larsen, 2200 København N (Neuengamme) 60 år 25. september.

Else Winter, 2720 Vanløse, 70 år 26. september.

Viggo Spielet, 8464 Galten (Neuengamme 60886) 70 år 2. oktober.

Aage Christensen, 4200 Slagelse (Neuengamme 50543) 60 år 3. oktober. (Var sekretær i den tidligere Landsforening af Besættelsestidens Fanger.)

Børge Jensen, 2830 Virum, 60 år 5. oktober (næstformand i Landsforeningen Gestapofangerne.)

Niels Gotthardsen, 6291 Daler pr. Møgeltonder (Neuengamme 69104) 70 år 7. oktober.

Villy Jensen, 7881 Jebjerg (Neuengamme) 60 år 11. oktober.

Grethe Kajholdt, 1850 København V, 85 år 17. oktober.

Henry Jarlstad, ? (Stutthof) 60 år 21. oktober.

Ole Riis, København (Stutthof) 65 år 22. oktober.

Jens Anton Jensen, 3060 Espergærde (Hannover-Stöcken 54578) 75 år 23. oktober.

Vagn Lindberg, 2000 København F (Vestre Fængsel) 60 år 26. oktober.

Ejnar Dahl, Tønder (Sachsenhausen 75118) 80 år 30. oktober.

Ehgon Nielsen, 2400 København V (Sachsenhausen) 65 år 5. november. (tidl. næstformand for Fangesammenlutningen.)

P. Kragh, 3050 Humlebæk, 80 år 7. november. (Førstekasserer for Kammeraternes Hjælpefond.)

Morten Olsen, 3000 Helsingør (Neuengamme) 60 år 7. november.

Marius Christiansen, København (Stutthof) 70 år 7. november.

Arnold Skade, 2820 Gentofte (Neuengamme 67980) 70 år 20. november.

Karl Gustav Landgreen, 1662 København V (Hannover-Stöcken 54582) 65 år 26. november.

Ove Ch. Lembcke, 8900 Randers (Neuengamme 50432) 65 år 27. november. (Formand for Landsforeningen Gestapofangerne, fmd. for Randers-afdelingen.)

Ove Schrøder, 2860 Søborg, 70 år 30. november.

FORENINGERNE

De 11 fra Rorup huskes

Onsdag den 9. august huskede man at hædre mindet om de 11, der den dag i 1944 blev skudt på dette sted af »de grønne«.

Ved mindestenen lagde De Erhvervs-hæmmede en krans om formiddagen. Om aftenen samledes en stor flok ved mindestenen ved hovedlandevejen, dels fra Osted, dels fra Københavnsområdet til en højtidelighed. Forstander Niels Petersen, Osted, talte smukt, der blev sunget, bedt Fadervor, og efter Altid frejdig, tog man til Efterskolen, hvor man samledes i forstanderens privatbolig. Her blev der sunget af Højskole-sangbogen. Arkitekt Hemming Theisen talte, kontorchef Thorkild Dige fra Fri-

hedsfonden causerede og Heinrich Winter bragte en tak fra Gestapofangerne.

Samværet var en skøn og harmonisk oplevelse for de ret mange deltagere.

Kammeraternes Hjælpefond

*er raske kammeraters
hilsen til de syge*

LANDSFORENINGEN GESTAPOFANGERNE

STÆVNE I FRØSLEV

Landsforeningen Gestapofangerne holder det årlige repræsentantskabsmøde og stævne i Frøslev i dagene 27.-29. oktober. Det foreløbige program ser således ud:

Fredag den 27. oktober. Ankomst i løbet af eftermiddagen og aftenen. Bureaet åbner kl. 14. Indkvartering enten i selve lejren i 2-sengs-værelser eller på Hotel Krusågård (efter eget valg). Deltagere, der kommer med tog,

FRØSLEVLEJREN
13. 8. 1944 - 5. 5. 1945

FAARHUSLEJREN
5. 5. 1945 - 15. 10. 1949

PADBORGLEJREN
FRA 16. OKT. 1949
MILITÆRLEJR

kan benytte intercitytoget og lyntoget »Nordpilen«, der ankommer til Padborg fredag kl. 17,01. Kl. ca. 17,30 afgår der bus fra stationen i Padborg til Frøslev. Der er også togforbindelser både tidligere og senere på dagen. Aftale om eventuel afhentning ved disse tog må træffes telefonisk ved henvendelse til Ove Lembecke, tlf. (06) 42 51 30 eller Chresten Karstensen, tlf. (04) 58 41 65 senest to dage i forvejen.

Kl. ca. 15,30 er der kransenedlægning i Mindelunden og ved Bernadotte-monumentet ved Kruså.

Kl. 18,30 aftensmad i lejren efterfulgt af kammeratligt samvær.

Kl. 23 er der bus fra lejren til hotellet.

Lørdag den 28. oktober. Morgenmad kl. 8-9 i lejren og kl. 8-8,30 på hotellet. Kl. 8,45 busafgang fra hotellet til lejren. Kl. 9 kransenedlægning i lejren (mindestenen for Preben) og derefter med bus til Padborg (mindesmærket for gardarmerne). Bussen fortsætter med dem, der ikke skal til repræsentantskabsmødet, til Ladelund i Tyskland, hvor der bliver kransenedlæggelse på kirkegården og mulighed for at gøre indkøb.

Kl. 9,15 begynder repræsentantskabsmødet.

Kl. 12,45 frokost.

Kl. 13,45 bustur til Gråsten (kransenedlæggelse), sejltur til Glücksburg. Tilbage i lejren kl. ca. 18.

Kl. 13,45 fortsætter repræsentantskabsmødet.

Kl. 19 festmiddag med gæster, dans til levende musik.

Kl. ca. 23,30 bus fra lejren til hotellet.

Søndag den 29. oktober. Morgenmad som lørdag. Kl. 8,45 bus fra hotellet til lejren. Evt. tur til Sønderborg Slot.

Repræsentantskabsmødet fortsætter kl. 8,45.

Kl. 12,30 frokost (evt. middag).

Kl. 14,30 kaffe. Repræsentantskabsmødet og stævnet afsluttes.

Kl. ca. 15 bus fra lejren til hotellet og til Padborg station. Der afgår intercitytog fra Padborg kl. 17,04 med forbindelser til Herning, Nordjylland, Fyn og Sjælland.

Pris for deltagelse:

I Frøsleylejren på 2-sengsstuer m. ankomst fredag 235 kr. pr. person og m. ankomst lørdag 180 kr. pr. person.

På Hotel Krusågård, dobbeltværelse m. ankomst fredag 340 kr. pr. person og m. ankomst lørdag 245 kr. pr. person. På hotellet, enkeltværelse m. ankomst

fredag 375 kr. og m. ankomst lørdag 260 kr. Priserne dækker overnatning og måltiderne.

Hvis man kun deltager i festmiddagen lørdag aften er prisen 75 kr. pr. person.

Vi skulle gerne have god tilslutning til stævnet, ikke mindst da det foregår på et for os så historisk sted.

Tilmeld dig derfor snarest muligt og senest den 15. oktober (benyt tilmeldingskuponen her i bladet).

På gensyn i Frøslev!

Ove Lembecke

NB. Kammerater og pårørende fra andre fangeforeninger er også velkomne.

Jeg (vi) ønsker at deltage i Gestapofangernes stævne i Frøslev.

Navn:

Gade:

Postnr. og by: Tlf.nr.

Ledsagers navn:

Ønsker indkvartering i lejren fra fredag - fra lørdag

Ønsker indkvartering på Krusågård

fra fredag i enkeltværelse - dobbeltværelse

fra lørdag i enkeltværelse - dobbeltværelse

(overstreg det, der ikke ønskes).

Tilmelding må snarest sendes til:

Chr. Karstensen, Flovtvej, Øsby, 6100 Haderslev

JYDSK SAMLING

Et arbejdsudvalg er nedsat — der dannes ikke nogen bestyrelse

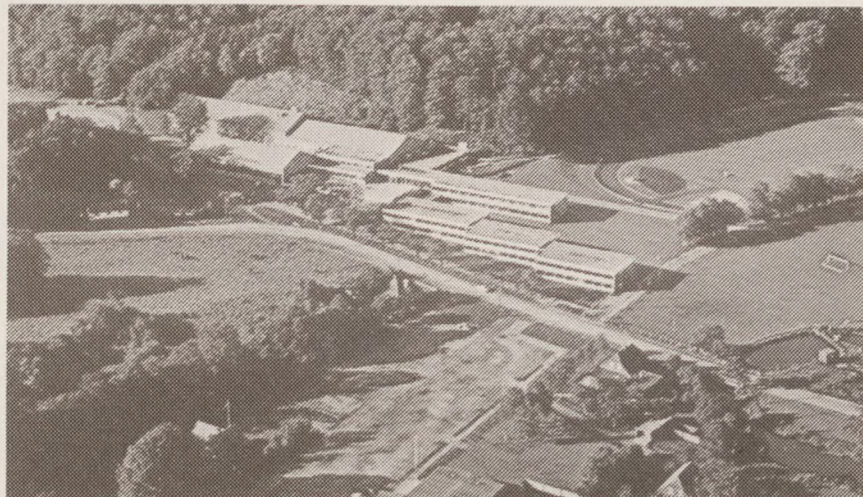
Jydske kammerater samledes til møde i Vingsted-Centret lørdag den 26. august. Det havde samlet 36 deltagere, hvilket var en fremgang, idet det første møde, holdt på Hjarbæk kro i april, samlede 28.

Initiativtageren, Tonny Johansen, Århus, bød velkommen til deltagerne, der alle havde haft en lang vej til mødestedet. De længste køreveje havde del-

tagere fra Thisted, Sønderjylland og København.

Tonny Johansen redegjorde for hensigten med initiativet, nemlig at jyderne kunne finde sammen til drøftelse af fælles anliggender og til løsning af opgaver af fælles interesse.

Han nævnede, at de forskellige fangeforeninger dyrkede kammeratskabet ud

Vingstedcentret ved Vejle.

fra fælles oplevelser i den lejr, hvortil de enkelte var deporteret. Dette betød et naturligt sammenhold, men det betød også en barriere for fællesskabet, der måtte omfatte hele landet.

Fælles er, at de har haft deres hovedsæde i København, og der er gennemført mange gode ting til gavn for os alle, men det har også medført, at bladet er blevet det eneste forbindelsesled på tværs af sunde og bæltter.

DE STORE AFSTANDE bevirker, at de fælles stævner alene på grund af rejsepenge bliver meget dyre og således uoverkommelige for mange, der jo ikke har for meget i forvejen.

Det er sådanne forhold, vi vil søge at råde bod på for Jyllands vedkommende. Vi tænker ikke på at starte en ny forening, for foreninger har vi allerede nok af, nogle siger for mange.

Vi vil lægge megen vægt på det opsøgende arbejde, for der sidder mange rundt omkring, der ikke kender deres rettigheder ifølge loven.

Vi ønsker et godt forhold til foreningerne i København, men vi vil gerne skabe en balance.

Der udspandt sig derefter en længere forhandling, der førtes med Willy MØRK Jensen, Sjørring, som dirigent.

Axel Lauritzen: - Der sidder mange i de forskellige byer, der ikke er med endnu.

Holger Grome takkede for det initiativ, der var taget her. Der er i nogle foreninger for meget med, at den ene udpeger den anden, for megen sammen-spisning. Det ville være naturligt, om der også i rekreativefondens bestyrelse var et medlem fra Jylland. Naturligvis bør repræsentanterne i bestyrelserne for plejehjemmene vælges på repræsentantskabsmødet for Fangesammenslutningen.

Han sluttede sit indlæg med at sige: - Vi skal stå sammen og hjælpe hinanden.

Grethe Karstensen: - Tidligere fanger taler ofte forbi hinanden. Vi skal samle tabte kammerater op.

Den ret lange drøftelse sluttede med, at man nedsatte et arbejdende udvalg, der kom til at bestå af Karstensen, Haderslev, Tonny Johansen, Århus, Arnold Jensen, Kibæk, Willy Mørk Jensen, Sjørring, samt Hans Bøjlund, Kolding.

DER BLEV SKITSERET en arbejdsplan, hvorefter det opsøgende arbejde blev sat i forgrunden. Der arbejdes ikke gennem bestyrelsesmedlemmer, men

DÆKKO

PRESENING KOMPAGNI A/S

TLF. 01 - 28 80 60

Hoveddepot:
Kabbelejvej 32-34
2700 København
Brønshøj

gennem kontaktmænd.

Som mødesteder blev foreslået Aalborg-egnen, Vejle-egnen samt Haderslev-egnen. Man stiler efter tre årlige sammenkomster.

Tonny Johansen sluttede mødet med en tak for en udbytterig dag.

VED ET SAMVÆR inden middagen fortalte centrets forstander, Terkel Teilmann interessant om Vingsted-Centret.

Det er en selvejende institution, rejst på initiativ af De danske Skytte-, gymnastik- og idrætsforeninger. Der er svømmehal, stadion, træningsbaner, campingplads, lejrskolelokaler, et stort antal værelser, dagligstuer, bibliotek, TV-stue, dvs. et etageareal på 20.000 kvm og et areal på 40 tønder land. Byggeriet har kostet omkring 30 mill. Det drives helt uden kommune- og stats-tilskud.

Da Danmark blev allieret nation

Stort anlagt program markerede dagen

Frihedskampens Veteraner, også kaldet FV, var den danske modstandsorganisation, der i år gjorde den største indsats for at markere 35.-årsdagen for den 29.

august. Det skete i dagene 27.-29. august ved en række sammenkomster, taler og kransenedlæggelser i Ryvangen og i Tuborg Havn.

Wiesenthal under sit besøg i København.

Den fornemme liste over mødedeltagere fortæller, at der var 31 udenlandske gæster samt en del danske. 8 fra Belgien, 7 fra Frankrig, 2 fra Tyskland, 4 fra England, 4 fra Holland, 2 fra Israel, 1 fra Italien, 2 fra Luxembourg samt 1 fra USA.

Gæsterne var indkvarteret dels på Hellerup Park Hotel, dels på Skovshoved Hotel. Der var besøg i Kastellet, konference på Frederiksberg Slot med taler af Per Federspiel, professor Henri Bernard samt Simon Wiesenthal, Wier, frokost i Spejlsalen på Christiansborg, besøg i Frihedsmuseet med udsendelse af bogen »Faldne Allierede Flyvere 1939-45«, sightseeing i Øresund til marinens flådehavn Holmen samt Hjemmeværnets farvel-dinner i Folketingets restaurant. Her var der 11 taler, så med de nødvendige oversættelser trak middagen længe ud.

Udadtil »stjal« Simon Wiesenthal i nogen grad billedet, idet mange dagblade benyttede lejligheden til at interviewe ham, og han har jo altid noget væsentligt at sige. Han har siddet i 13 koncentrationslejre, blev befriet af de amerikanske tropper og gik straks i gang med at opspore krigsforbrydere. Hans største berømt er vel tilfange-tagelsen af Eichmann.

Foreningen havde gjort et betydeligt arbejde for at understrege, at den 29. august var modstandsbevægelsens helt store dag, der sikrede Danmark en plads blandt de allierede nationer.

Fremover vil arrangementerne især blive husket, fordi dagen skaffede os Anders Bjørnvaads store bog. Den fortæller om 1200 allierede flyvere, som i forbindelse med anden verdenskrig blev begravet i Danmark. De mistede livet, da over 300 fly i krigsårene styrtede ned i og omkring vort land.

MINDEORD

NORGE

En af »de frie norske stemmer« i BBC-udsendelserne fra London under krigen, redaktør Hartvig Kiran, er død, 66 år. Han arbejdede før krigen i norsk radio, men slap i 1940 til England, hvor han blev ansat ved BBCs norske afdeling.

Lønning Bodenhof Larsen døde den 7. august efter få dages sygdom. Det er et smerteligt tab, vor forening har lidt,

ved at miste vor gode kammerat. Lønning var foreningens kontaktperson i Køge, og gjorde et godt stykke arbejde for sine kammerater der.

Af profession var Lønning maskinsnedker. Under krigen var han medlem af en nedkastningsgruppe m.v. Efter krigen fortsatte han sit arbejde som maskinsnedker, men for et par år siden måtte Lønning give op. De mén, han havde fået under krigen, var for hårde, helbredet svigtede, og han bukkede under.

Lønning var et meget mildt og ærligt menneske, som altid var klar til at hjælpe sine kammerater, og vore tanker går i dag til hans hustru og det hjem, han holdt så meget af.

ÆRET VÆRE HANS MINDE.

De erhvervshæmmede,
København

Christian Larsen, Kastrupvej 306, 2770 Kastrup, er død den 1. august, 80 år gammel.

Chr. Larsen var under besættelsen i tysk fængsel i afd. på Vestre, hvor han under tortur fik en skade i brystet.

Chr. Larsen og hans kone Ebba har i 3-4 år deltaget i pilgrimsfærd til Meppen, hvor de blev kendte som gode kammerater blandt deltagerne.

KOLLEGERNE

Kollegierådet, der er et samarbejdsorgan for de ni 4. Maj Kollegier i Danmark, holder møde i Odense den 27. oktober.

Man vil drøfte emner af fælles interesse.

Dr. phil. Jørgen Hæstrup har desuden lovet at tale.

Redaktør Niels A. Eigenbroth, Aalborg, er formand for kollegierådet.

FRIHEDSMUSEET

FOREDRAG

Foreningen Frihedsmuseets Venner har indledt efterårssæsonen. Den 4. september holdt redaktør E. Blytgen-Petersen foredrag om besættelsestiden, set fra London, og den 18. september taler dr. phil. Hans Kirchhoff om augustoprøret 1943.

Mandag den 2. oktober åbnes en kunststilling med værker af Olly Ritterband i anledning af 35-året for aktionen mod jøderne i Danmark. Malerinden Olly Ritterband var selv arresteret af Gestapo, og hun har nedfældet sine erindringer i billeder, der tidligere har været udstillet i Hovedbiblioteket på Kultorvet i København. Nogle af værkerne blev i 1972 skænket til Frihedsmuseet.

Mandag den 30. oktober fortæller forlagsdirektør Bo Bramsen om seks uger i Horserød, og mandag den 13. november taler flyveleder Ove Hermansen om Royal Air Force-angrebet på Shellhuset i marts 1945.

Alle arrangementerne holdes i Frihedsmuseet i København og begynder kl. 20. Indmeldelser modtages ved indgangen, og årskontingentet er 30 kr. (pensionister 20 kr.)

BØGER

TYSKE BØGER

Det vesttyske forlag »Röderberg-Verlag«, Frankfurt/Main har i tidens løb udgivet mange bøger om krigen, nazismen og dens forbrydelser. I en liste over de seneste udgivelser har vi fundet følgende:

Günther Weissenborn »Der lautlose Aufstand« (Den lydløse opstand), der er en beretning om den tyske modstand mod nazismen i årene 1933-1945. Den støtter sig til historisk materiale som statistikker og hemmelige rapporter fra Gestapo, aktstykker fra den berygtede »folkedomstol« og originale beretninger fra tyske modstandsgrupper. 444 sider, 20 DM.

Herman Schirmer »Das andere Nürnberg« (Det andet Nürnberg), der skildrer den tyske modstand mod nazismen i byen Nürnberg, hvis navn i nazitiden var knyttet til Hitlers store »partidage«. Det var også i Nürnberg, den berygtede jødehader Julius Streicher var Gauleiter. 256 sider, 16 DM.

Lore Wolf »Ein Leben ist viel zu wenig« (Eet liv er alt for lidt). Det er en ung tysk antinazists optegnelser og indtryk fra nazitiden. 186 sider, 8 DM.

Nazilejrene i kunsten

På kunstmuseet i Warszawa har der været afholdt en særlig udstilling med titlen »Nazilejrene i kunsten«. Til udstillingen var udvalgt 386 genstande fra Auschwitz-museet, 96 genstande fra Majdanek, 162 genstande fra Lambinowice og 35 genstande fra Stuffhof. De udstillede genstande drejer sig om tegniger, små malerier, skulpturer, billedskærerarbejder og forskellige former for lejr-kunsthåndværk.

ADRESSE- LISTE:

SAMMENSLUTNINGEN AF DANSKE FANGER FRA FRIHEDSKAMPEN 1940-45

Fmd.: Oskar Verner, Murergade 10, 2200 Kbh. N. (01) 35 50 12.
Næstform.: Erik Beermann, Toldbodgade 61, (01) 14 04 31.
Skr.: P. Nielsen, Bjernedevej 40a, 2700 Brønshøj. (01) 74 26 35.
Kass.: Bernt Johannesson, Kongshvilevej 20, 2800 Lyngby, giro 5 11 79 17.
Bestyrelse: H. Davidsen, Frode Toft, Arnold Jensen, Hans Andersen, Børge Jensen, Lillian Olsen, Cilla Cohn og Mogens Petersen.

BUCHENVALD-KLUBBEN

Fmd.: Hans Andersen, Onsgårdsvej 17, 2900 Hellerup. (01) 61 18 91.
Kass.: Johs. Damsgård, Herninggade 1, 2100 København Ø. (01) 42 55 72.
Århus: Håkon Thomsen, Søndervangen 20, 8260 Viby J. (06) 14 53 95.
Aalborg: G. Hansen, Sønderbro 15, 9000 Aalborg. (08) 12 73 63.

DACHAU-KLUBBEN

Fmd.: Erik Beermann, Toldbodgade 61, 1253 København K. (01) 14 04 31.
Næstfmd.: Poul Nielsen, Bjernedevej 40a, 2700 Brønshøj. (01) 74 26 35.
Kass.: Agner Vennike, Præstelængen 19, København NV. (01) 10 72 60. Giro 58 718.
Skr.: Arvid Hemmingsen, Tulipanvej 21, 2720 Vanløse. (01) Fasan 608.
Socialsekretær: Otto Laugesen, Dragstrupvej 118, Ml. Jølby, 7950 Erslev Mors. (07) 74 16 64.

LANDSFORENINGEN ERHVERVSHÆMMEDE FRA FRIHEDSKAMPEN

Fmd.: Oskar Verner, Murergade 10, 2200 Kbh. N (01) 35 50 12.
Næstfmd.: Richard Andersen, Giersingvænget 24, 5220 Odense. (09) 15 98 27.
Kass.: Anna Strunge, Musvågevej 20, 8210 Århus V. (06) 16 98 12.
Kbh. afd.: Kontor: Hulgårdsvej 110, 2400 København NV (01) 19 67 91.
Fmd.: R. Bonde Larsen, Marievej 7, 2740 Skovlunde. (02) 94 99 04.

Esbjerg afd.: H. Thomassen, Torvegade 159, 6700 Esbjerg. (05) 12 87 83.

Odense afd.: Øster Stationsvej 21, 5000 Odense C.

Fmd.: Richard Andersen, Giersingvænget 24, 5220 Odense SØ. (09) 15 98 27.
Kontoret er åbent hver onsdag fra kl. 10-12 og fra kl. 16-18. Tlf. 13 88 45. Herudover vil kontorets leder Chr. Hansen kunne træffes på tlf. 16 31 93.

Sydfyns afd.: Louis Artell, Kirkevej 6, 5892 Gudbjerg. (09) 31 09 23.
Oskar Hansen, Vognmandsvej 25, 5800 Nyborg. (09) 31 09 23.

Sv. Aage Pedersen, Svendborgvej 45, 5761 Ollerup. (09) 24 13 65.

Nordsj. afd.: Ove Laursen, Dyssekilde, Ganløse, 2760 Måløv. (03) 18 30 46.

Aalborg afd.: A.J. Jørgensen (Abo), Lemvigvej 67, 9220 Aalborg Ø. (08) 15 70 82.

Århus afd.: Alfr. Berthelsen, Fuglebakkevej 130, 8210 Århus V. (06) 16 63 18.
Centrets adresse: Skovvangsvej 220, 8200 Århus N. (06) 16 63 18. Åbent tirsdage og torsdage 14-17.

LANDSFORENINGEN GESTAPOFANGERNE

Fmd.: Ove Lembcke, Brødregade 19, Randers. (06) 42 51 30.

Næstfmd.: Børge Jensen, Vangeledet 76, 2830 Virum. (02) 85 00 35.

Kass.: Henry Clausen, Strandagergård, Kullus, 3630 Jægerspris. (03) 33 01 91.

Århus afd.: Tonny Johansen, Trillegårdsvej 30, 8210 Århus V. (06) 15 06 46.

Kass.: Th. Nielsen, Jens Baggesensvej 66, 8210 Århus V. (06) 16 50 80.

Randers afd.: O. Lembcke, Brødregade 19, 8900 Randers. (06) 42 51 30.

Kass.: Jenny Fuks, Herman Stillingsvej 68, 8900 Randers. (06) 42 63 61.

Sjællands afd.: Solveig Skjøtt, Dalsø Park 128, 3500 Lille Værlose. (02) 48 56 74.

Kass.: Helge Brinch, CF-stationen, 3310 Ølsted. (03) 34 91 43.

Region I: Frits A. Lybek, Ahornvej 5, 9575 Terndrup. (08) 33 57 58.

Kass.: Sv. Jønsson, Konvalvej 45, 9000 Aalborg. (08) 18 34 73.

HANNOVER-STÖCKEN

Fmd.: Arnold Jensen, Velhustedvej 5, 6933 Kibæk. (07) 19 14 92.

Skr.: Chr. Brønnum, Finlandsvej 15, 9800 Hjørring. (08) 92 49 81.

Kass.: Axel G. Nielsen, Graven 18, 8700 Horsens. (05) 62 60 00.

HORSERØD

Fmd.: Heinrich Davidsen, Kastrupvej 90, 2300 København S. (01) 55 34 99.

NEUENGAMME-FORENINGEN

Fmd.: Holger Grome, Tårnby Torv 24, 2770 Kastrup. (01) 50 33 86.

Næstfmd.: Mogens Petersen, Skallerupvej 20, 4760 Vordingborg. (03) 78 12 04.

Kass.: Ib Lærche, Immerkær 25, 2.tv., 2650 Hvidovre. (01) 75 58 03.

Skr.: Niels Otto KØster, Offenbachsvej 27, 2450 København SV. (01) 17 24 97.

Medlemskort og arkiv: Alex Bindeballe, Bakken 10, Nors, 7700 Thisted. (07) 98 11 95.

RAVENSBRÜCK-GRUPPEN

SACHSENHAUSEN-FORENINGEN

Fmd.: Oskar Verner, Murergade 10, 2200 København N. (01) 35 50 12.

Skr.: Alf Møller, Ørsbjergskovvej 15, 5591 Gelsted. (09) 49 14 35.

Kass.: Banke Jung-Jensen, Skalbjergrvej 32, 5230 Odense M. (09) 13 38 03.

Esbjerg: Peder Holm, Gefionsallé 4, 6700 Esbjerg. (05) 14 02 67.

Odense: Evald Lægteskov, Åsumvej 128, 5240 Odense NØ. (90) 10 24 15.

STUTTHOF-FORENINGEN

Fmd.: Helge Kierulff, Kidhøj 10, 2880 Bagsværd. (02) 98 11 77.

Kass. og skr.: Einer Berthelsen, Guldborgvej 2, 2000 København F. (01) 86 88 03.

THERESIENSTADT-FORENINGEN

Fmd.: Cilla Cohn, Rosenborggade 2, 1130 Kbh. K. (01) 13 15 75.

Næstfmd.: Max Gritzman, Nr. Søgade 49, 1370 Kbh. K. (01) 14 57 37.

Næstfmd. og kass.: S. Fischermann, C.J. Frandsensvej 15, 2400 Kbh. NV. (01) 67 05 76.

DE ERHVERVSHÆMMEDE

Adresser i København:
Kontor: Hulgårdsvej 110, 2400 Kbh. NV. (01) 19 67 91.

Fmd.: Rasmus Bonde-Larsen, Marievej 7, 2740 Skovlunde. (02) 94 99 04.

Næstfmd. og leder af social afd.: Carl Nom-mels, Kostenborgvej 23, 2650 Hvidovre. (01) 75 00 67.

Medhjælp i social afdeling og skr.: Erna Watson, Rørholmegade 12, 1352 Kbh. K. (01) 11 95 41.

Kass.: Anders Mogensen, Valbygårdsvej 75, 2500 Valby. (01) 17 59 12.

Leder af arkiv: Olaf Jørgensen, Jens Juulsgade 52, 2100 Kbh. Ø. (01) ØBro 4334.